

Trabzon Çalışmaları Dergisi

Journal of Trabzon Studies

Cilt/Vol 5 | Sayı/No 1
Aralık/December 2025

ARALIK 2025 | CİLT 5 - SAYI 1
DECEMBER 2025 | VOL. 5 - NO. 1

TRABZON ÇALIŞMALARI DERGİSİ

JOURNAL OF
TRABZON STUDIES

2021 yılı itibarıyla yayın hayatına başlayan *Trabzon Çalışmaları Dergisi*, sosyal, beşeri, idari bilimler, şehir bölge planlama, peyzaj ve mimarlık alanlarında çalışmalara yer verilen hakemli akademik bir yayındır. Dergi, Trabzon kentine dair farklı disiplinlerin kendi yaklaşımları çerçevesinde ortaya koyacağı araştırma makaleleri çerçevesinde kente dair bir platform oluşturmayı ve bunu kamuoyu ile paylaşmayı amaçlamaktadır. Dergi, Trabzon kentine dair tüm disiplinlerin gerçekleştireceği yeni veriler ortaya koyan, mevcut veriler doğrultusunda kent sorunlarını tartışan tüm araştırma makalelerinin yanı sıra teorik ve kavramsal bağlamda kentin farklı unsurlarını tartışan makalelere de açıktır. Dergide kuramsal ve analitik özgün araştırma makalelerinin yanı sıra kısa makale, rapor, derleme, konferans notları, örnek olay, kitap tanıtımı vb. makale dışı yazılara da dergi bünyesinde her sayıda belirli oranda yer verilecektir.

Trabzon Çalışmaları Dergisi yılda bir kez Aralık ayında yayımlanır.

Dergide yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yazarlara aittir; Derginin sorumluluğu yoktur.

EDİTÖRLER | *Editors*

Muharrem BAYRAK

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Abdullah UZUN

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Özgür TÜFEKÇİ

DANIŞMA KURULU | *Advisory Board*

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Cenk BEYAZ, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye*

Prof. Dr. | *Professor* Mevhibe COŞAR, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Vahit GÜNTAY, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Prof. Dr. | *Professor* Bünyamin ER, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Prof. Dr. | *Professor* Ruşen KELEŞ

Prof. Dr. | *Professor* İsmail KÖSE, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Prof. Dr. | *Professor* Hikmet ÖKSÜZ, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Prof. Dr. | *Professor* Uğur ÜÇÜNCÜ, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Umut ÜZAR, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

Doç. Dr. | *Assoc. Prof.* Hüseyin YADİGAROĞLU, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye*

İLETİŞİM | *Contact*

E-Posta: trabzoncalismalari@gmail.com

Aralık 2025 | CİLT 5 SAYI 1

December 2025 | VOL. 5 NO. 1

İÇİNDEKİLER | TABLE OF CONTENTS

6-14	Araştırma Makalesi Research Article	Trabzon İli Düzköy ve Ortahisar İlçelerinde Yaşayan Ortaokul Öğrencilerinin Motor Becerilerinin Karşılaştırılması <i>Comparison of Motor Skills of Middle School Students Living in the Düzkoy and Ortahisar Districts of Trabzon Province</i> <i>Abdülhamit Akyıldız & Tamer Civil</i>
15-33	Araştırma Makalesi Research Article	Uzungöl'de Turizm ve Sürdürülebilirlik Çalışmaları <i>Tourism and Sustainability Efforts in Uzungöl</i> <i>Faruk Eroğlu</i>
34-53	Araştırma Makalesi Research Article	Büyükşehir Belediyelerinde Gençlik ve Spor Hizmetleri: Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği <i>Youth and Sports Services in Metropolitan Municipalities: The Case of Trabzon Metropolitan Municipality</i> <i>Seda Enez & Emrah Firdin</i>
54-56	Kitap İncelemesi Book Review	Trabzon Tarihi - Hikmet Öksüz <i>Muhammed Lütfü Osmanoğlu</i>
57-63	Bibliyografya Bibliography	2025 yılında Trabzon Üzerine Yazılmış Kitap, Makale ve Tezler

Büyükşehir Belediyelerinde Gençlik ve Spor Hizmetleri: Trabzon Büyükşehir Belediyesi Örneği

Youth and Sports Services in Metropolitan Municipalities: The Case of Trabzon
Metropolitan Municipality

Seda Enez* & Emrah Firidin**

* Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, sedaniz_ds@hotmail.com

** Doç. Dr./Karadeniz Teknik Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü, efiridin@gmail.com/Orcid:0000-0002-2957-7407

ÖZET

Türkiye’de özellikle 2000’li yıllardan itibaren yerel yönetimlerin spor faaliyetlerine artan ilgisi, gerek yasal düzenlemeler gerekse merkezi hükümet politikaları tarafından desteklenmiş, belediyelere bu alanda geniş görev ve yetkiler tanınmıştır. Spor, bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimini desteklemesinin ötesinde, toplumsal dayanışmayı, disiplin kültürünü ve kolektif aidiyet duygusunu pekiştiren bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Belediyeler, kent halkının spora erişimini artırmak, amatör spor kulüplerini desteklemek ve spor alanında toplumsal katılımı teşvik etmek amacıyla çeşitli mekanizmalar geliştirmektedir. Bu çalışmada, yerel yönetimlerin spor politikaları ve uygulamaları, kavramsal bir çerçeve içinde ele alınarak, Türkiye’de belediyelerin spor alanındaki rolü Trabzon Büyükşehir Belediyesi örneği üzerinden çok boyutlu olarak analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Spor, Yerel Yönetimler

ABSTRACT

In Türkiye, the increasing interest of local governments in sports activities, particularly since the 2000s, has been supported by both legal regulations and central government policies, granting municipalities broad responsibilities and authorities in this area. Sports are considered not only to support individuals' physical and mental development but also to strengthen social solidarity, a culture of discipline, and a sense of collective belonging. Municipalities develop various mechanisms to increase the city's access to sports, support amateur sports clubs, and encourage social participation in sports. This study examines the role of municipalities in the field of sports in Türkiye in a multidimensional way, using the example of Trabzon Metropolitan Municipality, by addressing the sports policies and practices of local governments within a conceptual framework.

Key Words: Trabzon, Sport, Local Governments

GİRİŞ

Günümüz dünyasında yerel yönetimler, sadece altyapı ve temel hizmet sunan idari birimler olmaktan çıkarak, toplumun sosyal, kültürel ve sportif gelişimine katkı sunan çok yönlü organizasyonlar haline gelmiştir. Kentleşmenin hızlanması, nüfusun çeşitlenmesi, yaşam kalitesine yönelik beklentilerin artması gibi etkenler, belediyelerin hizmet alanlarını genişletmiş ve özellikle gençlik ile spor politikalarının yerel düzeyde uygulanabilirliğini zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda, spor faaliyetleri, yerel yönetimlerin sadece genç nüfus için değil, tüm kentliler için sağlıklı yaşam, sosyal bütünleşme ve kültürel dinamizm yaratan bir hizmet alanı olarak öne çıkmaktadır. Spor, bireylerin fiziksel ve ruhsal gelişimini desteklemesinin ötesinde, toplumsal dayanışmayı, disiplin kültürünü ve kolektif aidiyet duygusunu pekiştiren bir olgu olarak değerlendirilmektedir.

Belediyeler, kent halkının spora erişimini artırmak, amatör spor kulüplerini desteklemek ve spor alanında toplumsal katılımı teşvik etmek amacıyla çeşitli mekanizmalar geliştirmektedir. Bu hizmetler arasında spor tesislerinin inşası, sportif etkinliklerin düzenlenmesi, başarılı sporcuların ödüllendirilmesi ve spor alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapılması gibi uygulamalar yer almaktadır. Türkiye’de özellikle 2000’li yıllardan itibaren yerel yönetimlerin spor faaliyetlerine artan ilgisi gerek yasal düzenlemeler gerekse merkezi hükümet politikaları tarafından desteklenmiş, belediyelere bu alanda geniş görev ve yetkiler tanınmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu gibi yasal metinler, sporun yerel düzeyde teşvik edilmesini ve belediyelerin bu süreçte etkin rol oynamasını öngörmektedir. Aynı zamanda gençlik ve spor daire başkanlıklarının kurulması, belediyelerin kurumsal yapıları içinde spora verilen önemi artırmış; bu birimlerin sunduğu hizmetler, kentlilerin yaşam kalitesine doğrudan etki eder hale gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, yerel yönetimlerin spor alanındaki kurumsal rollerini teorik, yasal ve uygulamalı boyutlarıyla inceleyerek, Trabzon örneği üzerinden yerel düzeyde sürdürülebilir, katılımcı ve etkili spor politikalarının geliştirilmesine katkı sunmaktır. Çalışmanın birinci bölümünde, sporun tanımı, tarihsel gelişimi, toplumsal işlevleri ve yerel yönetimlerle olan ilişkisi değerlendirilmekte; özellikle sporun birey ve toplum üzerindeki fizyolojik, sosyolojik ve ekonomik etkilerine değinilmektedir. Bu kapsamda belediyelerin spor politikaları hem kuramsal hem de yasal boyutlarıyla analiz edilmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı’nın 2020–2024 yılları arasındaki faaliyet raporları esas alınarak yıllık performans değerlendirmeleri yapılmaktadır. Bu bölümde her bir yıla ait bütçe gerçekleştirmeleri, faaliyet sayıları, turnuva ve organizasyon çeşitliliği, sportif destekler ve katılım düzeyleri karşılaştırmalı şekilde ele alınmaktadır. Böylece, bir yerel yönetim biriminin gençlik ve spor hizmetlerinde nasıl bir dönüşüm yaşadığı ve uygulamada hangi önceliklere odaklandığı ampirik verilerle ortaya konmaktadır.

1. BELEDİYE ve SPOR İLİŞKİLERİ

1.1. Spor ve Spor Faaliyetleri

Spor, yalnızca fiziksel aktivite ya da rekabet ortamı değil, aynı zamanda bireyin bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini destekleyen, toplumsal uyumu güçlendiren ve kamu sağlığına katkı sağlayan çok yönlü bir sosyal olgudur. Bu kapsamda, çağdaş yönetim anlayışlarında "yaşam boyu spor" ve "herkes için spor" ilkeleri ön plana çıkmakta; yerel yönetimler de bu anlayışı temel alarak topluma yönelik spor faaliyetlerini çeşitlendirmektedir. Belediyeler, bölge halkının sporla buluşmasını sağlayacak etkinlikler düzenleyerek hem toplumsal sağlığı teşvik etmekte hem de sosyal etkileşim alanlarını genişletmektedir. Ancak bu faaliyetlerin planlanmasında yerel halkın beklentileri, yaşam koşulları ve yerel yönetimlerin stratejik öncelikleri dikkate alınmalıdır. Sporun tanımı, sadece hareketliliğe indirgenemeyecek kadar çok boyutludur. Spor, bireyin kendini ifade etmesini sağlayan, başarı duygusunu tatmin eden, sistemli kurallar çerçevesinde yürütülen ve sosyalleşmeyi mümkün kılan bir etkinlik alanı olarak değerlendirilmelidir (Seraslan, 1990). Sporun bireye kazandırdığı özgüven, disiplin ve sosyal bağlılık; toplumsal düzeyde değerlendirildiğinde ise farklı sosyal grupları bir araya getirerek

dayanışmayı, kaynaşmayı ve ortak kimlik oluşturmayı kolaylaştırmaktadır. Geçmişte spor, özellikle 20. yüzyılın başlarında toplumları etkileyen bazı sosyal sorunların çözümünde etkili bir araç olarak kullanılmıştır. Alkolizm ve bulaşıcı hastalıklarla mücadelede, spor faaliyetlerinin bireylerin yaşam biçimlerini olumlu yönde dönüştürdüğü gözlemlenmiştir. Farklı inanç, meslek, yaş veya etnik geçmişe sahip bireylerin bir arada faaliyet göstermesiyle oluşan ortak spor alanları, toplumsal bütünleşmeyi desteklemiş ve kamusal aidiyetin gelişmesine katkı sunmuştur.

Sporun uluslararası ölçekte kazandığı önem, modern olimpiyatların 1896 yılında Pierre de Coubertin tarafından yeniden canlandırılmasıyla ivme kazanmıştır. Bu sayede farklı ülkelerden bireyler, evrensel kurallar çerçevesinde ortak hedeflere yönelerek hem sportif başarıyı hem de kültürel paylaşımı teşvik eden bir zemin oluşturmuştur. Spor, bu anlamda yalnızca bireylerin değil, toplumların ve kültürlerin de temsil edildiği bir diplomatik araç haline gelmiştir (DPT, 2000). Gelişmiş toplumlarda spor, bireyin çok yönlü gelişimini teşvik eden bir eğitim aracı olarak konumlanmaktadır. Bedensel sağlığın korunması, zihinsel becerilerin geliştirilmesi, sosyal dayanışmanın artırılması ve psikolojik denge sağlanması, sporun katkı sunduğu başlıca alanlardır. Ayrıca, ulusal düzeyde başarı gösteren sporcular, ülkelerini uluslararası platformlarda temsil etme imkânı elde ederek hem toplumsal gurur kaynağı olmakta hem de kültürel tanıtıma katkıda bulunmaktadır. Sporla ilgilenen bireylerin motivasyonları çeşitlilik arz etmektedir. Sağlıklı yaşam sürdürme, sosyal çevre edinme, eğlenme, boş zamanları verimli değerlendirme, çalışma performansını artırma gibi nedenler yaygın olarak ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra, rekabet duygusu, kazanma arzusu ve hastalık sonrası rehabilitasyon gibi unsurlar da bireyleri spora yönlendiren diğer etkenler arasında yer almaktadır (Özdenk, 2018). Yerel yönetimler, bu çok boyutlu kazanımları dikkate alarak spor altyapılarını güçlendirmekte ve halka açık spor alanlarının yaygınlaştırılmasına öncülük etmektedir. Mahalle bazlı spor sahaları, yürüyüş parkurları, kapalı spor salonları ve yüzme havuzları gibi tesisler, yerel yönetimlerin sunduğu olanaklar arasında yer almakta; bunun yanında spor kulüplerine destek, gençlik turnuvaları ve eğitici spor kursları gibi faaliyetlerle halkın aktif yaşama katılımı teşvik edilmektedir. Böylece spor hem bireysel sağlığın korunmasında hem de toplumsal bütünlüğün inşasında stratejik bir araç olarak işlev görmektedir.

1.1.1. Spor Kavramı ve Tanımlar

Spor, tarihsel ve kültürel gelişim süreci içerisinde, yalnızca bireysel fiziksel etkinliklerin toplamı olarak değil; farklı etnik, dini ve kültürel kökenlerden gelen bireyleri ortak bir zeminde buluşturabilen evrensel bir iletişim aracı olarak da değerlendirilmektedir. Günümüzde spor, bireyin fiziksel sağlığını desteklemesinin ötesinde, ruhsal ve zihinsel dengeyi sağlayan, bireyler arası dayanışmayı teşvik eden ve sosyal bütünleşmeyi mümkün kılan çok yönlü bir faaliyettir. Bu nedenle spor, yalnızca bireysel faydaya değil, aynı zamanda toplumsal barışa ve kültürlerarası diyaloga katkı sağlayan bir araç olarak öne çıkmaktadır (Ekici, 2012). Modern yaklaşımlarda spor hem bir yaşam tarzı hem de önemli bir toplumsal eğitim aracı olarak kabul edilmektedir. Bedensel gelişimi destekleyen bu etkinlik türü, oyunlar, rekabet temelli faaliyetler ve hareket temelli uygulamalar aracılığıyla bireyin karakter oluşumuna, özdenetimine, sosyalleşme sürecine ve davranış biçimlerine doğrudan etki eder. Spor bu yönüyle, günümüzde yalnızca fiziksel performansa değil, bireyin psikolojik ve sosyal bütünlüğüne odaklanan disiplinlerarası bir araştırma alanı haline gelmiştir. 15 Etimolojik olarak incelendiğinde “spor” terimi, Latince “disportare” ve “desport” kökenli kelimelerden türemiştir. Bu sözcükler “ayırarak”, “dağıtmak”, “eğlenmek” ve “oyalanmak” anlamlarını taşımaktadır. 17. yüzyıldan itibaren “desport” sözcüğünün ilk hecesinden türeyen “sport” biçimi, İngilizce üzerinden yaygınlık kazanarak günümüzdeki formuna ulaşmıştır.

Bu köken, sporun başlangıçta eğlence ve boş zaman geçirme anlamı taşıdığını, zamanla sistematik ve kurallı bir etkinlik haline dönüştüğünü göstermektedir. Spor kavramı, çok yönlü niteliği dolayısıyla farklı disiplinlerde ve bağlamlarda çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Tanımlar arasındaki çeşitlilik, sporun farklı türlerinin, işlevlerinin ve amaçlarının farklı algılanmasından kaynaklanmaktadır. Genel bir tanımla spor; bireyin doğal çevresi içerisinde kazandığı becerileri, sosyal çevreye uyarlayarak geliştirmesini sağlayan,

belirli kurallar çerçevesinde bireysel ya da toplu olarak, araçlı ya da araçsız gerçekleştirilebilen, boş zaman değerlendirmeye yönelik veya profesyonel düzeyde yapılabilen, fiziksel ve ruhsal gelişimi destekleyen, aynı zamanda bireyi toplumla bütünleştiren kültürel ve rekabetçi bir etkinliktir. Sporun, bireylerin zihinsel ve bedensel kapasitesini artıran, toplumsal uyumu pekiştiren, kurallı ve organize faaliyetleri kapsayan bir alan olduğu yönündeki görüşler günümüzde oldukça yaygındır. Psikoloji disiplini açısından spor; bireyin ruhsal bütünlüğünü sağlamasına, stresle başa çıkmasına, aidiyet geliştirmesine ve sosyal çevreyle sağlıklı ilişkiler kurmasına olanak sağlayan bir uyum süreci olarak görülmektedir (Özdenk, 2018). Bu nedenle, spora sadece fiziksel performans çerçevesinden değil, psikososyal gelişim açısından da yaklaşmak gerekir. Yukarıda belirtilen tanımlar, sporun amacına dair güçlü ipuçları vermektedir.

Spor, bireyin yaşam kalitesini artırma yolunda hem sosyal ilişkilerini zenginleştiren hem de kişisel gelişimini destekleyen etkili bir araçtır. Zorlu yapısı ve disipline dayalı doğası sayesinde bireyin yaşamın getirdiği stres faktörlerine karşı direnç kazanmasına yardımcı olur. Bu bağlamda spor, bir anlamda bireyin yaşamı sürdürme kapasitesini güçlendiren savunma mekanizmalarından biri olarak değerlendirilebilir. Sporun bireye kazandırdığı fiziksel ve psikolojik direnç; yalnızca eğlence, başarı arzusu ya da yarışma duygusuyla sınırlı değildir. Aynı zamanda sağlıklı bireylerin yetişmesine ve bireylerin yaşam doyumlarının artmasına da hizmet etmektedir. Günümüzde spor, bireyin ruh sağlığını koruyucu bir araç; psikologlar tarafından da önerilen, düzenli yapılması gereken bir yaşam biçimi olarak değerlendirilmekte ve sağlıklı, dengeli bir yaşamın vazgeçilmez unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir.

1.1.2. Sporun Tarihsel Gelişimi ve Toplumsal Önemi

Spor, insanlık tarihinin en eski dönemlerinden itibaren fiziksel varlığını sürdürme ve çevresel tehditlerle başa çıkma amacıyla şekillenmiş, zamanla evrim geçirerek toplumsal ve kültürel bir boyut kazanmıştır. İlk çağlarda savaş ve hayatta kalma güdüsüyle yapılan savunma ve saldırı temelli etkinlikler, ilerleyen dönemlerde yerini bireysel ve barışçıl spor disiplinlerine bırakmıştır. Bu dönüşüm, bireylerin rekabet etme, kazanma ve kendini gerçekleştirme arzularını ortaya koyabileceği kurallı ve yapısal platformların oluşmasına zemin hazırlamıştır (Guttmann, 2004: 15).

Sporun insanlık tarihiyle eş zamanlı bir biçimde ortaya çıktığı kabul edilmektedir. İlk topluluklarda bireyler, üstünlük sağlama, liderlik kurma ve sosyal onay görme gibi güdülerle çeşitli bedensel faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bu faaliyetlerin izlerine Önyasya, Mezopotamya, Nil Vadisi, Akdeniz Havzası ve Orta Asya'daki antik uygarlıklarda rastlanmaktadır. Çin, Hint ve Türk toplumları ile Mısır, Sümer, Asur, Babil ve Hitit medeniyetleri, fiziksel gücü hem günlük yaşamda hem de kültürel ritüellerde önemli bir değer olarak konumlandırmıştır (Tamer, 2000: 27). Söz konusu dönemlerde savaş, egemenlik kurma ve hayatta kalma gibi dinamikler sporu yaşamsal bir zorunluluk haline getirmiştir. Bu bağlamda spor, yalnızca bedensel gelişimin değil, aynı zamanda askerî kabiliyetin ve sosyal statünün de göstergesi olmuştur. Antik Yunan'da "gymnasion" adını taşıyan spor salonları bireylerin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel ve ahlaki gelişimlerini de hedeflemiş; beden gücü kutsal bir olgu olarak kabul edilmiştir. Zeus adına düzenlenen Olimpiyat şenlikleri, bu anlayışın sembolik bir tezahürü olarak değerlendirilmiştir (Guttmann, 2004: 20). Ancak sporun tarihsel gelişimi her zaman idealist bir çizgide ilerlememiştir. Eski Roma'da spor, Antik Yunan'daki eğitsel ve estetik işlevinden uzaklaşarak gladyatör dövüşleri gibi kanlı ve ölümcül gösterilere indirgenmiştir. "Stadion" geleneğinin yerini alan "Circus" adı verilen arenalarda sergilenen bu etkinlikler, sporu fiziksel beceri ve zihinsel gelişimden uzaklaştırarak, kitlesel eğlencenin bir aracına dönüştürmüştür (Tamer, 2000: 30).

Sporun kurumsal bir yapı kazandığı asıl kırılma noktası, 19. yüzyılda İngiltere'de yaşanmıştır. 1863 yılında futbol kuralları yazılı hale getirilmiş, bunu takip eden yıllarda atletizm kulüpleri kurulmuş ve bu organizasyonel yapı zamanla Avrupa'dan Amerika'ya kadar yayılmıştır. Bu gelişmeler, sporun belirli kurallar çerçevesinde, disiplinli ve herkes için erişilebilir bir yapıya bürünmesini sağlamıştır. Aynı yüzyıl içinde, ulusal spor federasyonlarının kurulmasıyla birlikte spor küresel düzeyde tanınırlık ve saygınlık

kazanmaya başlamıştır (Guttmann, 2004: 42). Günümüzde spor, uluslararası düzeyde hem bireyler arası ilişkileri hem de devletler arası iletişimi geliştiren bir sosyal ve kültürel araç olarak kabul edilmektedir. Barışçıl rekabet ortamları yaratarak kültürel diplomasiye katkı sunmakta, ülkeler arasında karşılıklı anlayışın ve empatik ilişkilerin gelişmesine zemin hazırlamaktadır. Bu yönüyle spor, yalnızca fiziksel bir faaliyet değil; aynı zamanda evrensel değerlerin inşasına hizmet eden stratejik bir araç konumundadır (Tamer, 2000: 33).

1.2. Yerel Yönetimle ve Spor İlişkisi

Yerel yönetimler, yalnızca kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde değil, aynı zamanda toplumsal kalkınma süreçlerinin sosyal bileşenlerinin hayata geçirilmesinde de kritik bir rol üstlenmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimler, özellikle amatör sporun gelişimi ve sporun kitlelere ulaştırılması açısından stratejik öneme sahiptir. Sporun tabana yayılması, olimpiik değerlerin yerelleştirilmesi ve bireylerin sporla buluşmasının sağlanmasında yerel idarelerin destekleyici pozisyonu belirleyicidir. Yerel yönetimlerin eğitim kurumlarıyla iş birliği içerisinde, sporu okullara entegre etme çabası, çocuklar ve gençler açısından sporun bir yaşam tarzı haline gelmesine olanak tanımaktadır (Öztaş ve Zengin, 2008: 104). Türkiye’de spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasında karşılaşılan temel sorunlardan biri, organizasyon kapasitesinin sınırlı olması ve kaynak yönetiminde yaşanan dengesizliklerdir. Oysa 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde, belediyelere hem aynı hem de nakdi destek sağlama, spor organizasyonları düzenleme ve spor kulüplerine destek verme yetkisi tanınmıştır. Ancak bu yetkilerin etkin kullanılabilmesi, bütçesel kaynakların sürekliliğine ve idari iradeye bağlıdır. Finansal yetersizlikler ve yönetsel belirsizlikler, çoğu zaman bu potansiyelin tam anlamıyla gerçekleştirilmesini engellemektedir (Ekici, 2012: 77).

Özellikle son yıllarda belediyelerin spora yönelik yatırımları ve organizasyon kapasitelerinde gözle görülür bir artış yaşanmaktadır. Yerel yönetimlerin “herkes için spor” anlayışı çerçevesinde yürüttüğü faaliyetler; amatör spor kulüplerinin kurulması, desteklenmesi, bireysel ve takım sporlarına yönelik altyapı sağlanması ve sporun sosyal bir hak olarak tanımlanmasına katkı sağlamaktadır. Sporun ulaşılabilir kılınması, yalnızca fiziksel aktivitenin artırılması değil; aynı zamanda sosyal adaletin sağlanması ve kentsel yaşam kalitesinin yükseltilmesi açısından da önem arz etmektedir (Öztaş ve Zengin, 2008: 106). Yerel yönetimlerin sporla ilişkilendirilmesinde gençlere sunulan hizmetler ayrıca önemlidir. Spor, gençlerin boş zamanlarını verimli kullanmalarını sağlamanın yanı sıra, bireylerin sosyalleşmesini, kötü alışkanlıklardan uzak durmasını ve kendine güven kazanmalarını desteklemektedir. Anayasada ve ilgili yasal düzenlemelerde kamu hizmeti olarak tanımlanan spor, devletin planlaması ve yerel yönetimlerin uygulamasıyla halka ulaştırılmak zorundadır. Türkiye’de sporun merkeziyetçi bir anlayışla yürütülmesi, yerel düzeyde esnek ve ihtiyaca uygun çözümler geliştirilmesini zorlaştırmaktadır. Oysa belediyelerin bu alandaki sorumluluğu, kültürel ve coğrafi çeşitliliği dikkate alarak bölgesel eşitsizlikleri dengeleyebilecek kapasiteye sahiptir (Ekici, 2012: 81).

Tarihsel olarak bakıldığında, sporun yalnızca bir bireysel gelişim aracı değil, aynı zamanda bir devlet politikası ve uluslararası propaganda aracı olarak kullanıldığı da görülmektedir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde Doğu Bloku ülkeleri, sportif başarıyı ulusal prestij ve ideolojik üstünlük sembolü olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda spor, yalnızca fiziksel başarı değil; bilimsel gelişmişlik, kültürel ilerleme ve siyasi güç göstergesi haline gelmiştir. Günümüzde de spor, toplumu temsil eden milli kimliğin güçlenmesi, uluslararası tanınırlığın artırılması ve kültürel diplomasi aracı olarak kullanılmaktadır (Guttmann, 2004: 56). Sporun toplumsal tabana yayılması ve bireylerin yaşam boyu fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi, modern kamu politikalarının önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Bu sürecin sürdürülebilirliği ise büyük ölçüde yerel yönetimlerin güçlendirilmesine bağlıdır. Belediyelerin spor altyapısına yaptığı yatırımlar, spor tesislerinin yaygınlaştırılması ve halka ücretsiz ya da erişilebilir hizmet sunumu, toplumun genel sağlık düzeyinin yükseltilmesine katkı sunmaktadır. Bu kapsamda spor, yalnızca bir rekabet alanı değil, aynı zamanda sosyal refahın ve toplumsal uyumun aracısı olarak işlev görmektedir (Tamer, 2000: 112).

1.2.1. Belediyelerin Spora ve Gençlere Katkıları

Yerel yönetimler, özellikle belediyeler, sporu yalnızca fiziksel etkinlik olarak değil; aynı zamanda sosyal gelişimi, toplumsal uyumu ve gençlerin sağlıklı bireyler olarak yetişmesini destekleyen stratejik bir kamu hizmeti olarak değerlendirmelidir. Spor, bireyin hem fiziksel hem psikolojik bütünlüğünü geliştiren bir araç olduğu gibi, toplum içinde aktif, katılımcı ve üretken bireylerin yetişmesine de katkı sağlar. Gençlerin zararlı alışkanlıklardan uzak tutulmasında ve yaşam boyu kazanımlar edinmesinde sporun dönüştürücü etkisi büyüktür ancak sadece spor tesisleri inşa etmek ya da altyapı yatırımı yapmak, bu alışkanlıkların bireylerin yaşamına nüfuz etmesi için yeterli değildir. Sporun bir davranış biçimi haline gelmesi; eğitimle, bilinçle ve düzenli katılımı mümkünür. Gençlerin spor faaliyetlerine yönlendirilmesi, örgütlü yapılarla desteklenmesi ve sporun bir yaşam tarzı olarak benimsenmesini sağlayacak sosyal politikaların yerel düzeyde uygulanması, demokratikleşme sürecinin de bir göstergesidir (Öztaş ve Zengin, 2008: 106-108).

Son yıllarda artan teknoloji kullanımı, çocuk ve gençlerin fiziksel aktiviteden uzaklaşmalarına neden olmakta; bu durum çeşitli psikolojik, sosyal ve biyolojik sorunları da beraberinde getirmektedir. Özellikle cep telefonu ve sosyal medya kullanımının bağımlılık düzeyine ulaşması, bireyleri yalnızlaştırmakta, dikkat dağınıklığı, depresyon ve fiziksel hareketsizlik gibi sorunları artırmaktadır. “Nomofobi” olarak adlandırılan cep telefonu bağımlılığı, özellikle 1990 sonrası doğan kuşakta yaygın biçimde gözlemlenmektedir. Bu nedenle yerel yönetimlerin öncelikli sorumluluğu, çocukların ve gençlerin erken yaşta sporla tanışmasını sağlayacak programlar geliştirmektir. Okul öncesi dönemden itibaren spora yönlendirilen bireylerin hem biyolojik gelişiminde hem de psikososyal uyumunda anlamlı ilerlemeler kaydedildiği araştırmalarla ortaya konmuştur. Spor, büyüme hormonlarının salgılanmasını teşvik etmekte; kas gelişimini artırmakta ve bağışıklık sistemini güçlendirmektedir.

Sporun bireysel gelişim üzerindeki olumlu etkileri yalnızca fiziksel sağlıkla sınırlı değildir. Dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, dürtüsellik gibi davranışsal problemlerin yönetilmesinde de sporun ciddi katkıları bulunmaktadır. Gençlerin enerjilerini spor aracılığıyla yönlendirmesi; okul başarısı, sosyal etkileşim ve disiplin gibi alanlarda olumlu değişimlere neden olmaktadır. Bu noktada yerel yönetimlerin sosyal politika üreticisi olarak üstlendiği rol önemlidir. Gençlere yönelik spor programları, belediyelerin yalnızca sportif değil, aynı zamanda toplumsal sağlık ve güvenlik politikalarının bir parçası olarak ele alınmalıdır. Dünya genelinde artan bağımlılık oranları ve madde kullanımındaki yükseliş, bu ihtiyacı daha da görünür kılmaktadır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi’nin (UNODC) 2016 tarihli Dünya Uyuşturucu Raporu’na göre, dünya genelinde yaklaşık 29 milyon kişi madde kullanım bozukluğu yaşamaktadır ve bu bireylerin yalnızca altıda biri tedavi olmayı kabul etmektedir (Yeşilay, 2016: 18). Ayrıca, raporda belirtilen HIV ve Hepatit C taşıyıcılığı oranları, madde bağımlılığının sadece bireysel değil, aynı zamanda halk sağlığı açısından da ciddi bir tehdit oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bu tabloya karşı geliştirilecek en etkili çözüm, gençlerin spor, sanat ve kültürel faaliyetlere yönlendirilmesiyle mümkündür. Spor, bireyi yalnızca kötü alışkanlıklardan uzak tutmakla kalmaz; aynı zamanda topluma aidiyet hissi kazandırır, özsaygıyı artırır ve toplumsal dışlanmaya karşı koruyucu bir kalkan işlevi görür (Ekici, 2012: 91).

1.2.2. Belediyelerin Kulüplere ve Sporculara Katkıları

Belediyelerin görev ve sorumlulukları yasalar çerçevesinde belirlenmiş ve spor faaliyetlerinin vatandaşlara sunulması asli görevlerinden biri haline gelmiş; bu bağlamda belediyeler vatandaşlara sunduğu hizmetin yanı sıra amatör kulüplere de destek vermekle yükümlüdür (Babacan, 2019). Amatör spor kulüplerine malzeme ve benzeri desteği sağlayabilme yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Belediyelerin, kulüplerin spor müsabakaları düzenlemelerinde, yurt içi ve yurt dışında kazandıkları üstün başarılarında belediye meclis onayıyla ödüllendirilmesinin önü açılmıştır (Ekici, 2012). Belediyeler şehir planlamalarında spor alanlarına da yer vermek zorundadırlar (Babacan, 2019). GSGM görüşü doğrultusunda, il ve ilçe danışma kurulları ile birlikte spor alanları tahsis ederler. Ayrıca kanunun öngördüğü 500 ve daha fazla personel çalıştıran işverenlerin spor tesisi ve antrenör bulundurma

zorunlulukları vardır (Babacan, 2019). Bu kanunun uygulanmasında aksaklık olduğu takdirde işçi başına brüt asgari ücretin üçte biri oranında cezai müeyyide uygulanacak ve tahsil olunan para Türk Sporunu Teşvik fonuna aktarılacaktır (<http://www.sayistay.gov.tr>). Yerel yönetimler ellerindeki imkânlar doğrultusunda maddi ve idari boyutta spor organizasyonları yapabilmeli, spor federasyonları ile ortak çalışmalar düzenleyebilmelidir (Babacan, 2019). Yerel yönetimler yıllık gelirlerinin yüzde birlik kısmını yasa gereğince spor teşkilatlarına aktarmakla yükümlüdürler. Türkiye geneline baktığımızda belediyelerin spora önem verdiği ve bu bağlamda spor kulüpleri oluşturdukları görülmektedir. Bu kulüplerin çoğu futbol, hentbol, güreş gibi ligleri ve müsabakaları olan branşlar olduğu gibi bireysel yapılan karate, boks, tekvando gibi branşlarda yer almaktadır (Babacan, 2019). Avrupa Kentsel Şartı İlkeleri, rekreasyon konusunda belediyelere bazı sorumluluklar yüklemiştir. Herkes için spor ve her kent sakini için rekreasyon çalışmaları imkânı sunulması öngörülmüştür. Ayrıca yerel yönetimler toplumsal ayırım gözetmeksizin herkesin spor ve spor tesislerinden yararlanmasına olanak sağlamak zorundadır (Babacan, 2019).

Türkiye Olimpiyat kanunu olan tek ülke olmasına rağmen spor alanında yasal düzenlemeleri henüz tamamlanamamıştır. Spor meselelerinin çözümü ile ilgili yasal düzenlemelerin eksik olması, ihtiyaç duyulan yatırımların yapılmaması ve mevcut tesislerin verimli hizmet sağlayamaması spor ve kulüplerin gelişimini sekteye uğratmaktadır (Babacan, 2019). Futbol federasyonu hariç diğer spor federasyonları kendi özerkliklerine sahip değildir. Spor kulüplerinin dernek vasfı olarak görülüp, sporla ilgili yönetimde ehil insanlar olmadığı sürece; sporun gelişmesi mümkün değildir. Bu durumda; maddi imkânsızlıklar içerisinde, sponsorluk kanunu ve yasal düzenlemeler beklenmektedir (Öztaş ve Zengin, 2008).

Görüldüğü üzere belediyelerin amatör spor kulüplere ve spora yapabileceği katkı ve yardımlar yasal çerçeveler doğrultusunda gelişmektedir. 1580 sayılı yasa ve Anayasa'nın öngördüğü kamusal teşvik ve katılımın tüzel kişilik kazanmış hali olan spor kulüplerini, gençliğin spora katılımını sağlayan, spor faaliyetleri yapılmasına yardımcı olan yapılanmalar olarak görmüştür (Doğanyigit, 1996). İmkânsızlıklar içerisinde var olmaya çalışan amatör spor kulüpleri ve o kulüplere sıkı sıkıya bağlanan gençler göz önünde bulundurulduğunda, belediyelerin amatör spor kulüplerine destek vermesi sonucunda, profesyonel kulüplere geçiş imkânı sağlanacaktır (Babacan, 2019). Dünya çapında düzenlenen organizasyonlara bakıldığında, sporun çıkış noktası olan yenme dürtüsünün bireysel olarak tatmin edilmesinin, günümüzde değiştiği görülmektedir. Yaşadığımız çağda ülkeler arası güç savaşında; sporda kazanılan başarıların, hem ülke gelişmesinde önemli rol oynayacağı, hem de uluslararası camiada ülke adına kazanılacak zaferlerin olacağı düşünülmelidir (Babacan, 2019).

1.2.3. Sporun Toplumsal Düzene ve Vatandaşa Katkıları

Günümüz toplumlarında spor, yalnızca bireysel bir uğraş değil; aynı zamanda toplumsal bir ihtiyaç ve kültürel bir etkileşim alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, yerel halkın sportif faaliyetlere erişim beklentisi, yerel yönetimlerin hizmet alanları içerisinde öncelikli bir konu haline gelmiştir. Vatandaşların talep ettiği spor faaliyetleri genellikle eğlence, sosyalleşme ve fiziksel aktivite temelli olmakla birlikte, bu talepler yerel yönetimlerin spor politikalarına yön vermektedir. Spor salonları, yüzme havuzları, tenis kortları ve atış poligonları gibi tesislerin inşa edilmesi, bu taleplere yanıt verme amacı taşımaktadır (Özdenk, 2018: 42).

Bireylerin spora yönelme nedenleri oldukça çeşitlidir ve çoğu zaman bu yönelimin arkasında fiziksel sağlık kadar ruhsal denge, öz güven kazanımı ve sosyal bütünleşme arayışı da yer almaktadır. Sporla uğraşan bireylerin temel hedefleri arasında bedensel sağlığın korunması, estetik görünüm, stres yönetimi, psikolojik rahatlama ve sosyal etkileşim gibi çok boyutlu amaçlar bulunmaktadır. Özellikle çağdaş yaşamın getirdiği hareketsizlik, yoğun stres, bireyselleşme ve sosyal yabancılaşma gibi sorunlar, sporu bir tür savunma ve yeniden yapılandırma aracı haline getirmiştir (Özdenk, 2018: 44). Sporun toplumsal düzene katkıları yalnızca bireylerin sağlığı ile sınırlı kalmamakta, aynı zamanda toplumun genel yapısını da doğrudan etkilemektedir. Yapılan araştırmalar, düzenli sportif faaliyetlerin bireyler üzerinde biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik düzeyde olumlu etkiler yarattığını ortaya

koymaktadır. Bu bağlamda, sporun bireyin ruhsal dengesini sağlayıcı etkisinin yanı sıra toplumsal aidiyet duygusunu güçlendirdiği, sosyal uyumu artırdığı ve bireyleri demokratik süreçlere daha katılımcı hale getirdiği gözlemlenmektedir (Dever, 2010: 88). Sporun bu çok yönlü etkisi, gündelik yaşamın her alanında kendini göstermektedir. Toplumda sporla profesyonel olarak ilgilenmeyen bireyler dahi, bir şekilde pasif spor kültürünün içerisinde yer almakta; örneğin spor müsabakalarını izlemekte, sporla ilgili sohbetlere katılmakta veya çocuklarını spor kulüplerine yönlendirmektedirler. Bu yaygın katılım, sporu yalnızca bireysel bir faaliyet olmaktan çıkarak, toplumsal kültürün ayrılmaz bir unsuru haline getirmiştir (Özdenk, 2018: 45). Bununla birlikte, modern toplumun karşı karşıya kaldığı en büyük tehditlerden biri olan “tüketim kültürü”, bireylerin ruhsal ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Kapitalist sistemin teşvik ettiği aşırı tüketim alışkanlıkları, bireylerin yaşam tarzlarını şekillendirmekte ve sağlıksız alışkanlıkların yayılmasına zemin hazırlamaktadır. Bu durum karşısında spor, iyileştirici ve dengeleyici bir unsur olarak öne çıkmakta; bireyin hem fiziksel formunu korumasına hem de zihinsel ve ruhsal refahını sağlamasına yardımcı olmaktadır (Dever, 2010: 89). Dolayısıyla yerel yönetimler tarafından desteklenen ve toplumun geneline yaygınlaştırılan sportif faaliyetler, yalnızca sağlıklı bireylerin oluşumuna katkı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda daha dayanışmacı, aktif ve sağlıklı bir toplumun inşasına da zemin hazırlamaktadır. Bu yönüyle spor, yerel düzeyde yürütülen sosyal politikaların temel taşı haline gelmekte ve kamu yönetiminin katılımcı, eşitlikçi, sağlıklı toplum vizyonuna hizmet etmektedir.

1.3. Türkiye’de Belediyelerin Spor Faaliyetlerindeki Rolü ve Uygulama Pratikleri

Türkiye’de sporun tabana yayılması, halkın fiziksel aktivitelere katılımının teşvik edilmesi ve bu faaliyetlerin sürdürülebilir bir şekilde kamu hizmeti olarak sunulması hususunda yerel yönetimlere, özellikle belediyelere önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Belediyeler, spor hizmetlerini vatandaşların coğrafi, sosyo-ekonomik ve kültürel çeşitliliğini gözeterak eşitlikçi ve demokratik bir biçimde sunma yükümlülüğü taşımaktadır. Bu doğrultuda, spor kültürünün yerleşmesi ve spor alışkanlıklarının topluma mal edilmesinde belediyeler öncü aktör konumundadır. Belediyelerin spora dair görev ve yükümlülükleri, Türkiye’nin kalkınma politikalarında da açıkça yer bulmuştur. Özellikle İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda spor politikalarının uygulanmasında, tek bir merkezi kurum yerine yetki ve sorumlulukları dengeli biçimde paylaştırılmış, kamu kurumları ve özel kuruluşlar arası etkin işbirliği modeli önerilmiştir. Yerel halkın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde sportif olanakların oluşturulmasında mahalli idarelerle iş birliği yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır (Arslan, vd., 2011: 63). Dördüncü Beş Yıllık Plan döneminde de bu yaklaşımlar sürdürülmüş, özellikle 1982 yılı programında açık spor sahaları ve tesislerinin artırılması gibi yapısal düzenlemelere önem verilmiştir. Beşinci ve Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planları ise sporun kırsal alanlara yayılması ve halkın spora yönlendirilmesi konusunda yerel yönetimlere daha etkin roller biçmiştir.

Türkiye’de spor kültürünün gelişiminde önemli yapısal engeller de dikkat çekmektedir. Fiziksel altyapı eksiklikleri, spor tesislerinin yetersizliği ve halkın spor alışkanlığının düşük seviyede olması bu alandaki gelişimin önündeki başlıca engeller arasında yer almaktadır. Türkiye her ne kadar Olimpiyat Kanunu’na sahip ender ülkelerden biri olarak spora kurumsal düzeyde önem atfetse de uygulamada istenilen başarı düzeyine ulaşmakta zorlanmaktadır. Bu çelişkinin temelinde merkeziyetçi yönetim anlayışı ile yerel düzeyde yapılması gereken yatırımların ihmal edilmesi yatmaktadır. Şehirleşme süreçleriyle ilgili planlama eksiklikleri, spor alanlarının ve yeşil bölgelerin yetersizliğini beraberinde getirmiştir. Türkiye’de çarpık kentleşmenin bir sonucu olarak spor tesisleri, oyun alanları ve yeşil parklar bakımından dünya ortalamasının gerisinde kalmıştır. Dünya Sağlık Örgütü’nün kişi başına önerdiği 20 metrekarelik yeşil alan standardı, Avrupa şehirlerinde Stockholm’de 80 m², Zürih’te 60 m² olarak sağlanabilirken; İstanbul’da bu oran yalnızca 2,4 m², Karşıyaka’da 1 m² ve Bursa’da 1,4 m² olarak kaydedilmiştir (Doğu, vd., 2002: 52).

Belediyelerin spora yönelik tutumları zaman zaman eleştiri konusu olmaktadır. Türkiye’de spor denildiğinde genellikle yalnızca futbol branşının öne çıkması, belediye bütçelerinin önemli bir kısmının

yalnızca profesyonel futbol kulüplerine yönlendirilmesine neden olmaktadır. Bu durum, belediyelerin kitlesel spor hizmetlerinden uzaklaşarak, sınırlı bir kesime hitap eden sportif faaliyetlere ağırlık vermesine yol açmakta ve demokratik katılım ilkeleriyle çelişmektedir. Oysa yerel yönetimlerin temel sorumluluğu, her yaş ve kesimden vatandaşın katılabileceği eşitlikçi spor politikaları üretmek ve uygulamaktır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu bağlamda örnek bir uygulama olarak öne çıkmaktadır. Spor Etkinlikleri Genel Müdürlüğü A.Ş. ve Belediye Spor Kulübü aracılığıyla yürütülen organizasyonlar, belediyenin sporu kurumsal bir yapı içerisinde desteklediğini göstermektedir. Bu hizmetlerin şirket modeliyle yürütülmesi, sporun profesyonelce planlanmasına ve uluslararası düzeyde temsil edilmesine olanak sağlamıştır. Ancak İstanbul gibi kalabalık ve uzun yıllar spor altyapısı ihmal edilmiş bir şehirde bu girişimler henüz yeterli düzeyde etki oluşturmamaktadır. Öte yandan, belediyelere bağlı Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin yürüttüğü çalışmaların da sistematik bir planlamadan uzak olduğu görülmektedir. Yeşil alanların işlevselliği sınırlı kalmakta; örneğin birçok parkta “çimlere basmak yasaktır” ibareleri bu alanları amacının dışına itmektedir. Kentsel yaşamın zorluklarıyla başa çıkabilmek için halka açık, erişilebilir ve işlevsel spor ve rekreasyon alanlarına duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bu doğrultuda son yıllarda hayata geçirilen "Millet Bahçesi" gibi projeler umut verici gelişmeler arasında yer almaktadır. Özellikle Atatürk Havalimanı arazisine yapılması planlanan ve 11.700 dönüm arazi üzerine kurulan Millet Bahçesi, dünyanın üçüncü büyük kent parkı olma özelliğini taşıyacak şekilde tasarlanmıştır. Central Park'ın 3,5 katı büyüklüğünde olması planlanan bu proje, yalnızca yeşil alan miktarını artırmakla kalmayıp aynı zamanda İstanbul'un "marka şehir" olma hedefini de destekleyecek niteliktedir (Milliyet Gazetesi, 2017). Türkiye’de spor politikalarının yerel yönetimler eliyle uygulanması ve halkla buluşturulmasında belediyelerin belirleyici bir rolü bulunmaktadır. Ancak bu rolün sürdürülebilir ve katılımcı bir anlayışla şekillendirilmesi için kent planlaması, spor kültürünün yaygınlaştırılması ve eşit hizmet sunumu ilkeleri çerçevesinde yeniden ele alınması gerekmektedir.

1.3.1. Yasalar Çerçevesinde Spor

1.3.1.1. Anayasada Sporun Yeri ve Hukuki Dayanağı

Spor, bireyin bedensel, zihinsel ve toplumsal gelişimini destekleyen temel bir hak olarak değerlendirilmekte ve bu bağlamda anayasal güvence altına alınmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda spor doğrudan ve dolaylı yollarla çeşitli hükümler çerçevesinde düzenlenmiş, devletin bu alandaki rolü ve yükümlülükleri açıkça tanımlanmıştır. Bu hükümler, bireylerin kişilik hakları kapsamında spor yapma hakkına sahip olduğunu ortaya koymakta ve devlete bu hakkın hayata geçirilmesini sağlama görevi yüklemektedir. Öncelikle Anayasa’nın “Devletin temel amaç ve görevleri” başlıklı 5. maddesi, devletin bireyin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamakla yükümlü olduğunu belirtmektedir. Sporun bireyin hem fiziksel hem de zihinsel gelişimine katkı sunduğu göz önüne alındığında, bu madde spor hakkının anayasal düzeyde dolaylı biçimde güvence altına alındığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla spor, sadece rekreatif bir faaliyet değil; devletin koruması ve teşviki altında bulunması gereken bir sosyal haktır (Ertaş ve Petek, 2017: 211).

Sporun anayasal düzeyde doğrudan ele alındığı hükümlerden biri ise Anayasa’nın 58. maddesidir. “Gençlik ve spor” başlığını taşıyan bu maddeye göre, devlet; gençlerin Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda, bilimsel ve milli değerlere bağlı bireyler olarak yetiştirmeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Aynı zamanda gençleri alkol, uyuşturucu, suç, kumar gibi zararlı alışkanlıklardan koruma görevi de devlete verilmiştir. Bu kapsamda gençliğin korunması, spor faaliyetleriyle bütünleştirilmiş bir sosyal politika alanı olarak değerlendirilmekte ve sporun gençleri sosyalleştiren ve zararlı eğilimlerden uzaklaştıran işlevi anayasal bir zemin kazanmaktadır.

Anayasa’nın spora doğrudan ilişkin bir diğer maddesi ise 59. maddedir. Bu madde uyarınca devlet, her yaştan Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını korumak ve geliştirmek amacıyla sporun yaygınlaştırılmasını teşvik etmekle yükümlüdür. Aynı zamanda başarılı sporcuların korunması gerektiği ifade edilerek, sportif başarıların desteklenmesi anayasal bir görev hâline getirilmiştir. Maddeye ayrıca spor federasyonlarının yönetim ve disiplin kararlarına karşı yalnızca zorunlu tahkim yoluna

başvurulabileceği ve bu tahkim kararlarının kesin olduğu yönünde hükümler eklenmiştir. Bu yönüyle spor alanındaki uyuşmazlıkların çözümüne yönelik özel bir yargı mekanizmasının tesis edildiği görülmektedir (Resmî Gazete, 2023).

Tüm bu düzenlemeler ışığında, Anayasa’da spora ilişkin hem temel hak eksenli hem de idari işleyişe yönelik düzenlemelerin bulunduğu söylenebilir. Anayasa hükümleri, sporun birey ve toplum düzeyinde önemini vurgulamakta ve devletin bu alandaki görevlerini hem koruyucu hem de teşvik edici rollerle tanımlamaktadır. Bu bağlamda spor hakkı, yalnızca fiziksel bir aktivite değil, aynı zamanda sosyal devlet anlayışının da bir gereği olarak ele alınmakta; hukuk devleti ilkesinin bir parçası hâline gelmektedir. Nitekim diğer tüm yasal düzenlemelerin Anayasa’ya uygunluk denetimine tabi olduğu dikkate alındığında, bu hükümlerin hukuki ve toplumsal değeri daha da anlam kazanmaktadır.

1.3.1.2. GSGM Kanunu ve Spor Politikalarında Yerel Yönetimlerin Rolü

Türkiye’de sporun yönetimi ve kamu politikası düzeyinde yönlendirilmesi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) tarafından üstlenilmiş olup, bu kurumun temel yapısı ve görev alanları ilgili yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. GSGM’nin mevzuatlarına bakıldığında, sporun sadece fiziksel bir etkinlikten ibaret olmadığı, aynı zamanda gençlerin ruhsal ve bedensel gelişimini destekleyen ve sosyal bütünleşmeyi artıran bir kamu hizmeti olarak ele alındığı görülmektedir. Bu çerçevede sporun ticari bir rant alanı hâline gelmesi önlenmeye çalışılmakta; hizmetin toplum yararına sunulması temel ilke olarak benimsenmektedir.

GSGM’nin teşkilat yapısını düzenleyen yasal metinlerden biri olan, 14 Aralık 1983 tarihli ve 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, yerel yönetimlerin spor faaliyetlerindeki sorumluluğunu açık bir şekilde tanımlamaktadır. Bu düzenlemenin 55. maddesinde, Bakanlığın görev alanına giren konularda yerel idarelerle iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir (Resmî Gazete, 1983). Aynı zamanda 67. madde belediyelerin ve il özel idarelerinin, kendi yetki alanlarında bulunan gençlik ve spor tesislerini protokol aracılığıyla ortak kullanıma açabilmelerine olanak tanımakta ve bu hizmetlerin kurumsal iş birliği içerisinde yürütülmesini teşvik etmektedir. Bu hükümler, yerel yönetimlerin sadece altyapı sağlayıcı değil; aynı zamanda hizmet sunumunda aktif aktör olmalarını zorunlu kılmaktadır. Öte yandan, 14 Mart 1991 tarihinde yürürlüğe giren 3703 sayılı Kanun’un 14. maddesi, mahalli idarelerin spor faaliyetlerine doğrudan kaynak ayırmalarını zorunlu kılmaktadır. Kanuna göre, belediyeler ve il özel idareleri bir önceki yılın gelirlerinin %1’ini beden terbiyesi ve spor faaliyetlerine tahsis etmek zorundadır. Bu tahsis edilen kaynakların %80’i spor saha ve tesislerinin yapımına, %20’si ise yerel spor faaliyetlerine ve gerekli malzemelerin teminine ayrılmak durumundadır. Ayrıca bütçede bu pay ayrılmamışsa, yetkili merciler tarafından resen bütçeye dâhil edilir. İlçelere yönelik ödenekler ise il genel meclisi kararıyla bütçelere dâhil edilir (Resmî Gazete, 1991). Aynı maddenin üçüncü fıkrasında açıkça belirtildiği üzere, spor için ayrılan bu kaynakların başka bir amaçla kullanılması mümkün değildir. Bu düzenleme, spor bütçesinin istismar edilmesini önlemeye yönelik önemli bir önlemdir. Böylece, sporun yerel ölçekte yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir altyapı yatırımları ile desteklenmesi hukuki güvence altına alınmıştır. Bu yaklaşım, yerel yönetimlerin spor alanındaki yatırım ve hizmet sorumluluğunu sadece gönüllü bir katkı olmaktan çıkararak anayasal ve yasal bir zorunluluk hâline getirmiştir.

Sonuç olarak, GSGM’nin hukuki düzenlemeleri sporun sosyal devlet anlayışı çerçevesinde değerlendirilmesini, yerel yönetimlerin ise sporun geliştirilmesi sürecine finansal ve yapısal katkı sunmalarını zorunlu kılmaktadır. Böylece sporun tabana yayılması, gençlerin zararlı alışkanlıklardan korunması ve spor altyapısının güçlendirilmesi gibi kamusal hedefler sürdürülebilir biçimde hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

1.3.1.3. 5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Sporun Teşviki ve Belediyelerin Rolü

Türkiye’de yerel yönetimlerin spor faaliyetlerine katılımı ve destekleyici rolleri, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile yasal bir zemine oturtulmuştur. Bu kapsamda, sporun yerel düzeyde teşvik edilmesi ve spor faaliyetlerinin desteklenmesi, belediyelere tanınan görev ve yetkiler aracılığıyla mümkün kılınmaktadır. Kanunun 14. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine göre belediyeler, gençlere spor alışkanlığını kazandırmak ve spora olan ilgiyi artırmak amacıyla çeşitli destek mekanizmaları oluşturabilmektedir. İlgili hükme göre belediyeler, “gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynî ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, md. 14/1-b). Bu düzenleme ile belediyelere sadece maddi destek sağlama yetkisi değil; aynı zamanda organizasyonel anlamda spor karşılaşmalarını düzenleme ve başarılı sporcuları ödüllendirme gibi işlevsel roller de yüklenmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, belediyelerin nakdî yardımlarına ilişkin bir üst sınır getirilmiştir. Buna göre, belediyelerin sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardımlar, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için ise binde on ikisini geçmemektedir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, md. 14/2). Bu oranlar, belediye kaynaklarının planlı ve denetimli kullanımını sağlamak adına önem arz etmektedir.

Spor alanında belediyelere tanınan bir diğer önemli yetki, 18. maddede yer alan belediye meclisinin görev ve sorumluluklarına ilişkindir. Bu maddeye göre belediye meclisi; yurt içi ve İçişleri Bakanlığı’nın izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına, kardeş kent ilişkileri kurulmasına ve bu doğrultuda kültür, sanat ve spor alanlarında ortak projeler gerçekleştirilmesine karar verebilir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, md. 18/p). Bu düzenleme, belediyelerin uluslararası düzeyde de sportif iş birlikleri geliştirmesine olanak tanımakta ve yerel düzeyde sporun çeşitlenmesine katkı sunmaktadır. Kanunun 37. maddesi ise belediye başkanlarının görevleriyle bağdaşmayan faaliyetlere ilişkin bir düzenleme içermektedir. Söz konusu maddeye göre, belediye başkanları görev süreleri boyunca profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını üstlenemez ve yönetiminde yer alamaz (5393 Sayılı Belediye Kanunu, md. 37/2). Bu hükümle, spor alanındaki çıkar çatışmalarının ve olası etik sorunların önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Son olarak, Kanun’un 77. maddesi belediye hizmetlerine gönüllü katılımı düzenlemekte olup spor alanında da sivil toplumun sürece aktif katılımına olanak tanımaktadır. Bu maddeye göre belediyeler; sağlık, eğitim, çevre, sosyal hizmetler ve spor gibi alanlarda, yaşlılar, kadınlar, çocuklar, engelliler ve yoksul bireylere yönelik hizmetlerde gönüllü kişilerin katılımını teşvik edici programlar uygulayabilir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, md. 77/1). Bu hüküm, sporun toplumsal kapsayıcılığını artırma yönünde önemli bir araçtır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu, belediyelerin spor alanındaki yetki ve sorumluluklarını hem idari hem de mali boyutlarıyla kapsamlı şekilde tanımlamaktadır. Belediyelerin gençlerin sporla tanışmasını sağlamaları, amatör kulüpleri desteklemeleri ve başarılı sporcuları ödüllendirmeleri yönündeki faaliyetleri, bu düzenlemeler sayesinde yasal bir çerçeveye oturtulmuştur. Ayrıca gönüllülük esasına dayalı katılım modelleri ve uluslararası spor iş birlikleri de sporun yerelden genele yayılmasını sağlamaktadır¹

1.3.1.4. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Kapsamında Sporun Desteklenmesi

Büyükşehir belediyelerinin spor alanındaki yetki ve sorumluluklarını belirleyen 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, sporun teşvikine yönelik önemli yasal hükümler içermektedir. Bu bağlamda, Kanun’un 7. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi, büyükşehir belediyelerine sosyal donatı alanları kapsamında spor tesisleri yapma, yaptıрма, işletme veya işletirme görevini vermektedir. Ayrıca belediyeler, amatör spor kulüplerine nakdî yardımda bulunabilir, malzeme desteği sağlayabilir ve spor

¹ Bkz. (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>).

müsabakaları düzenleyebilir. Aynı bentte yer alan hükme göre, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren ya da derece elde eden sporcular, antrenörler, teknik yöneticiler ve öğrenciler belediye meclisi kararıyla ödüllendirilebilmektedir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 7/1-m). Aynı maddenin ikinci fıkrasında, ilçe belediyelerine ilişkin görev ve yetkiler belirtilmiş olup, bu yetkiler arasında spor tesislerinin inşası da yer almaktadır. Maddenin (d) bendine göre; ilçe belediyeleri spor, dinlenme, eğlence ve park alanlarının yapılmasını, kadınlara, gençlere, çocuklara ve dezavantajlı gruplara yönelik sosyal ve kültürel hizmetlerin sunulmasını sağlamakla yükümlüdür. Bu düzenleme, sporun yalnızca altyapı hizmetleriyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda sosyal kapsayıcılık ve eşit erişim açısından da önem taşıdığını ortaya koymaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 7/2-d).

Kanun'un 15. maddesi, büyükşehir belediye meclisinde kurulması zorunlu olan ihtisas komisyonlarını belirlemektedir. Bu çerçevede, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonunun kurulması zorunlu komisyonlar arasında yer almakta; bu durum, spor politikalarının kurumsal bir çerçevede ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 15/2). Belediye başkanlarının sporla ilişkili görevlerine yönelik düzenleme ise Kanun'un 17. maddesinin üçüncü fıkrasında yer almaktadır. Bu fıkra göre, büyükşehir ve ilçe belediye başkanlarının görev süreleri boyunca siyasi partilerin yönetim organlarında görev almaları ya da profesyonel spor kulüplerinde başkanlık veya yöneticilik yapmaları yasaktır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte bu görevleri sürdüren belediye başkanlarının ise 1 Ocak 2005'e kadar bu görevlerinden ayrılmaları öngörülmüştür. Bu düzenleme, kamu görevinde tarafsızlık ve çıkar çatışmalarının önlenmesi amacını taşımaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 17/3).

Büyükşehir belediyelerinin sporla ilgili mali kaynakları ve harcama yetkileri ise Kanun'un 23 ve 24. maddelerinde düzenlenmiştir. 23. maddenin (d) bendi uyarınca, spor yerleri için tahsil edilecek belediye vergi, resim ve harçlar büyükşehir belediyesinin gelir kalemleri arasında yer alırken, 24. maddenin (o) bendi ise bu gelirlerin spor alanındaki harcamalar için kullanılabileceğini belirtmektedir. Bu hükümlerle spor faaliyetlerinin hem kaynak yaratma hem de harcama açısından yasal dayanağı oluşturulmuştur (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 23/d; md. 24/o). Son olarak, belediyeler arası hizmet koordinasyonuna ilişkin düzenleme Kanun'un 27. maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre, büyükşehir sınırları içindeki meydan, bulvar, park, spor ve kültürel tesislerin dağılımı, büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenmektedir. Bu düzenleme, büyükşehir sınırları içinde spor altyapısının dengeli ve planlı bir biçimde dağıtılmasını amaçlamaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, md. 27/2).

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, sporun yaygınlaştırılması, amatör sporun desteklenmesi, spor altyapısının inşası ve başarılı sporcuların ödüllendirilmesi gibi alanlarda büyükşehir ve ilçe belediyelerine geniş yetkiler ve sorumluluklar yüklemektedir. Ayrıca, belediyelerin spor politikalarını planlı ve kurumsal çerçevede uygulamaları için gerekli yapısal ve mali düzenlemeler de bu kanun kapsamında tanımlanmıştır. Böylelikle sporun hem bireysel gelişime hem de toplumsal kalkınmaya katkısı büyükşehir yönetimleri eliyle desteklenmiş olmaktadır

2. TRABZON BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENÇLİK ve SPOR DAİRE BAŞKANLIĞI SPOR FAALİYETLERİ

2.1. 2024 Faaliyet Değerlendirmesi

Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, 2024 yılında gerçekleştirdiği faaliyetlerle yalnızca sportif başarıları desteklemekle kalmamış, aynı zamanda kent halkının fiziksel aktiviteye erişimini artıracak şekilde kapsayıcı bir spor politikası izlemiştir. Aşağıdaki bölümlerde, Başkanlığın 2024 yılına ait bütçe kullanımı, faaliyet kapsamı ve kurumsal iş birliklerine dair detaylı analizler sunulmaktadır. 2024 yılı bütçesi kapsamında Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı için 62.200.000 TL tahmini harcama öngörülmüş, yıl sonunda 55.060.888 TL'lik fiili harcama gerçekleştirilmiştir. Bu rakam, bütçenin yaklaşık %88,5'inin etkin biçimde kullanıldığını göstermektedir. Özellikle bazı

kalemlerde tahminlerin oldukça üzerinde gerçekleşmeler yaşanmış, bu da yıl içerisindeki hizmet yoğunluğunun artışına işaret etmektedir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Tablo1. 2024 Yılı Bütçe Gerçekleşmesi

Harcama Kalemi	2024 Tahmini (TL)	2024 Gerçekleşen (TL)
Personel Giderleri	13.742.000	23.735.542
SGK Devlet Primi Giderleri	1.958.000	2.148.700
Mal ve Hizmet alım Giderleri	27.500.000	7.766.865
Cari Transferler	13.000.000	21.000.000
Sermaye Giderleri	-	409.908
Toplam	62.200.000	55.060.888

Kaynak: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2024

Özellikle personel giderlerinin öngörülen miktarın çok üzerinde gerçekleşmiş olması, spor okulları, yarışmalar ve organizasyonların yönetimi için ek istihdam ihtiyacını ortaya koymaktadır. Aynı şekilde, cari transferlerdeki artış da amatör spor kulüplerine yapılan desteklerin ve çeşitli organizasyon giderlerinin genişlemesine işaret etmektedir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2024).

Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı'nın yıl boyunca düzenlediği etkinlikler, geniş bir katılımcı yelpazesine hitap etmiş hem profesyonel hem de amatör sporcular için çeşitli fırsatlar sunmuştur. Bu faaliyetler, yerel spor kültürünün yaygınlaştırılması ve gençlerin boş zamanlarını anlamlı şekilde değerlendirebilecekleri alanlar yaratılması açısından önemlidir. Başkanlık, 2024 yılında federasyon temsilcilikleri ile iş birliği içinde aşağıdaki branşlarda turnuvalar düzenlemiştir. Bunlar; triatlon, atletizm, satranç, masa tenisi ve tenis şeklindedir.

Bu branşlar, özellikle bireysel spor alanlarında genç yeteneklerin gelişmesine olanak sağlamış ve sporun tabana yayılmasına katkı sunmuştur. Yıl içinde düzenlenen organizasyonlarda dikkat çeken bazı veriler şu şekildedir: triatlon yarışları (150 sporcu), yaz spor okulları (10 farklı branşta 1.987 öğrenci, ultra maraton (Maçka-Sümela, 230 katılımcı), 44. Uluslararası Trabzon Yarı Maratonu (1.827 katılımcı-225 ödül kazanan).

Bu tür etkinlikler hem kent içi sosyalleşmeyi hem de ulusal düzeyde Trabzon'un tanıtımını destekleyici birer araç haline gelmiştir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi, yerel spor kulüplerinin sürdürülebilirliğini sağlamak ve genç yetenekleri teşvik etmek adına maddi ve manevi destek mekanizmaları geliştirmiştir. 2024 yılında, 55 amatör spor kulübüne malzeme yardımı yapılırken, 782 başarılı sporcuya ödül verilmiştir.

Bu destekler, sporcu motivasyonunun artırılmasında önemli bir rol oynamakta; aynı zamanda sosyal belediyecilik ilkesi gereği dezavantajlı grupların spora erişimini desteklemektedir. Başkanlık, 2024 yılı içerisinde sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve ilçe belediyeleri ile toplam 10 adet ortak hizmet projesi gerçekleştirmiştir: 4 STK ve meslek odası, 4 kamu kurumu ve kuruluşu, 2 ilçe belediyesi ile proje yürütülmüştür.

Bu iş birlikleri, kamu hizmetlerinde yatay koordinasyonun ve katılımcı yönetim modelinin uygulamaya geçirildiğini göstermektedir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, 2024 yılı boyunca gerek bütçesel gerekse kurumsal kapasite bakımından dinamik bir hizmet süreci yürütmüştür.

Sportif faaliyetlerin çeşitliliği, katılımcı sayılarındaki yüksek oranlar ve amatör spora yönelik destek mekanizmaları; belediyenin gençlik ve spor politikalarını etkin biçimde uyguladığını ortaya koymaktadır. Kurumlar arası iş birliği ile bütünleştirilen bu hizmet modeli, Trabzon'un spor kenti kimliğini güçlendirmenin yanı sıra yerel demokrasi ve katılım ilkesine de katkı sunmaktadır.

2.2. 2023 Faaliyet Değerlendirmesi

Gençlik ve spor hizmetleri, kent düzeyinde toplumsal bütünleşmeyi güçlendiren, gençlerin sosyal sermayesini geliştiren ve sağlıklı yaşam bilincini destekleyen temel kamu hizmetlerinden biridir. Büyükşehir belediyeleri bu hizmetleri hem kurumsal hem de işlevsel düzeyde üstlenmekte, stratejik planlar ve yıllık faaliyet raporları doğrultusunda uygulamaktadır. Trabzon Büyükşehir Belediyesi'nin 2023 Yılı Faaliyet Raporu da bu kapsamda Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı'nın mali gerçekleştirmeleri ve hizmet üretim kapasitesine ilişkin önemli göstergeler sunmaktadır (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2023).

Tablo 2. 2023 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

Harcama Kalemi	2023 Tahmini (TL)	2023 Gerçekleşen (TL)
Personel Giderleri	1.800.000	1.875.375
SGK Devlet Primi Giderleri	185.000	197.765
Mal ve Hizmet alım Giderleri	8.625.000	5.627.506
Fikri Giderler	-	-
Cari Transferler	3.500.000	4.200.000
Sermaye Giderleri	-	-
Toplam	13.445.000	11.913.944

Kaynak: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2023

2023 yılı bütçesi incelendiğinde, tahmini bütçenin yaklaşık %88,6'sının gerçekleştiği görülmektedir. En yüksek harcama kalemi mal ve hizmet alımları olurken, personel giderleri ve cari transferler de dikkat çekici düzeyde artış göstermiştir. SGK primleri ile personel maliyetleri toplam bütçenin yaklaşık %17'sini oluşturmuştur. Bu durum, hizmet üretiminde insan kaynağına duyulan ihtiyacın yüksekliğini göstermektedir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2023). Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2023 yılında aşağıdaki önemli faaliyetleri hayata geçirmiştir: triatlon yarışları (211 sporcu), yaz spor okulları (10 branşta 1.798 öğrenci), ultra maraton (Maçka-Sümela, 211 sporcu), 43. Uluslararası Trabzon Yarı Maratonu (1.823 katılımcı-238 ödül kazanan).

Bu etkinlikler yalnızca sportif hedefler değil, aynı zamanda sosyal bütünleşme, şehir tanıtımı ve gençlik gelişimi açısından çok boyutlu bir kamu yararı sağlamaktadır. 2023 yılında atletizm, triatlon, satranç, masa tenisi ve tenis gibi branşlarda federasyon temsilcilikleriyle ortak turnuvalar düzenlenmiştir. Bu branşlar, hem bireysel spor yeteneklerinin gelişimine katkı sağlamakta hem de gençlerin disiplin, özgüven ve hedef odaklılık gibi değerlerle tanışmasını mümkün kılmaktadır.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2023 yılında spor kulüpleri ve bireysel sporculara yönelik önemli sosyal destek mekanizmalarını hayata geçirmiştir: 65 amatör spor kulübüne ayni yardım, 218 sporcuya ödül, tenis federasyonu ile işbirliği çerçevesinde 30 ilde 750 çocuğa tenis eğitimi verilmiştir.

Ayrıca, gençlerin kültürel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla “Gençlik Her Yerde Sosyal Tiyatro Etkinlikleri” çerçevesinde 38 etkinlikte 4.000 kişiye ulaşılmıştır. Bu tür faaliyetler sosyal belediyecilik anlayışının spor dışı boyutlarını da kapsayacak biçimde genişletildiğini göstermektedir. Ortak Hizmet Projeleri ve Kurumsal Koordinasyon, 2023 yılında 5’i STK ve meslek odalarıyla, 4’ü kamu kurum ve kuruluşlarıyla ve 2’si ilçe belediyeleriyle olmak üzere toplam 11 ortak hizmet projesi hayata geçirmiştir.

Bu iş birlikleri, belediyenin gençlik ve spor hizmetlerini yalnızca kendi kapasitesiyle değil, paydaş kurumlarla iş birliği içinde yürüttüğünü ve çok aktörlü yönetim ilkesini benimsediğini göstermektedir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı’nın 2023 yılı faaliyetleri, kentsel düzeyde sporun kurumsal planlamayla yönetildiğini ve çok yönlü bir hizmet perspektifiyle ele alındığını göstermektedir. Gerek bireysel sporcu başarıları gerekse kitlesel organizasyonlara olan yüksek katılım oranı, toplumda spora olan ilgiyi ve belediyenin yönlendirici rolünü ortaya koymaktadır.

Özellikle kulüp destekleri ve gençlere yönelik eğitim içerikli projeler, yerel düzeyde sportif altyapının güçlenmesine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bunun yanında tiyatro gibi kültürel faaliyetlerin de gençlik politikası kapsamına dâhil edilmesi, bütüncül bir sosyal belediyecilik anlayışının benimsendiğine işaret etmektedir.

2.3. 2022 Faaliyet Değerlendirmesi

Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı’nın 2022 yılı faaliyetleri, bu çerçevede değerlendirilerek bütçe kullanım performansı, sportif faaliyetlerin çeşitliliği, katılım düzeyi ve destek politikaları açısından analiz edilmiştir.

Tablo 3. 2022 Yılı Bütçe Gerçekleşmesi

Harcama Kalemi	2022 Tahmini (TL)	2022 Gerçekleşen (TL)
Personel Giderleri	1.370.0000	1.057.941
SGK Devlet Primi Giderleri	180.000	162.590
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.004.000	370.468
Cari Transferler	2.200.000	3.008.000
Sermaye Giderleri	-	23.454
Toplam	5.190.000	5.322.662

Kaynak: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2022

2022 yılı gerçekleşen harcama toplamı, tahmini bütçeyi yaklaşık %2,6 oranında aşmıştır. Özellikle cari transferler kaleminde 800.000 TL’lik bir artış yaşanması, belediyenin spor kulüpleri, federasyonlar veya sosyal destek programlarına yönelik kaynak aktarımlarını artırdığını göstermektedir. Buna karşılık mal ve hizmet alım giderleri öngörülenden oldukça düşük seviyede gerçekleşmiştir. Bu durum, tasarruf önlemlerine ya da faaliyetlerin doğrudan sponsorluk ve iş birliği yoluyla gerçekleştirilmesine işaret edebilir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2022). 2022 yılında gerçekleştirilen bazı temel faaliyetler ve

katılımcı verileri ise, doğa kampı (260 çocuk), triatlon yarışları (150 sporcu), 10 branşta etkinlikler (yaz/kış, 3.000 öğrenci), 42. Uluslararası Trabzon Yarı Maratonu (1.832 sporcu, 63 ödül), Tam Bana Göre Festivali² şeklinde gerçekleşmiştir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Bu etkinlikler, Trabzon'un yalnızca bölgesel bir spor merkezi değil, aynı zamanda ulusal ölçekte tanınan bir organizasyon şehri olmasına katkı sağlamıştır. Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, 2022 yılında aşağıdaki branşlarda federasyon temsilcilikleri ile ortak turnuvalar gerçekleştirmiştir. Bunlar, atletizm, triatlon, yelken, judo, boks, masa tenisi ve tenis olmuştur.

Branş çeşitliliği, belediyenin her yaştan bireyin sporla buluşmasını amaçlayan bütüncül yaklaşımını yansıtmaktadır. Özellikle bireysel ve lisanslı spor alanlarında yetenek keşfine yönelik bu uygulama, sürdürülebilir spor politikaları açısından stratejik bir adımdır. 2022 yılı içinde belediye tarafından sunulan sosyal desteklerin öne çıkan unsurları ise, spor malzemesi yardımı (61 amatör spor kulübüne destek verilmiştir), Gençlik Her Yerde spor tesisleri (33 branşta 6.000 kişiye hizmet sağlanmıştır) şeklinde gerçekleşmiştir. Bu tür destekler, gençlerin fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini desteklemenin ötesinde, kentteki sosyal eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sunmakta ve sosyal dışlanma riski taşıyan grupların spor yoluyla topluma entegrasyonunu teşvik etmektedir. 2022 yılı itibarıyla Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Daire Başkanlığı, bütçesini büyük ölçüde planlanan düzeyde kullanmış, cari transferler başta olmak üzere kaynaklarını öncelikle destek ve organizasyon faaliyetlerine yönlendirmiştir. Faaliyet çeşitliliği, federasyonlarla kurulan iş birliği yapısı, sosyal içerikli etkinlikler ve ulusal organizasyonlara katılım düzeyi, belediyenin gençlik ve spor alanında aktif ve kapsayıcı bir politika izlediğini göstermektedir. Katılımcı sayıları ve branş genişliği, belediyenin yerel spor kültürünü güçlendirme yönündeki stratejik hedeflerine ulaşma konusunda önemli bir ilerleme kaydettiğini ortaya koymaktadır.

2.4. 2021 Faaliyet Değerlendirmesi

Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı da bu doğrultuda 2021 yılı içinde çeşitli faaliyet ve projelere imza atmış, bütçesel performansıyla birlikte etkinlik çeşitliliği ve katılım düzeyi açısından dikkate değer bir hizmet yılı geçirmiştir.

Tablo 4. 2021 Yılı Bütçe Gerçekleşmesi

Harcama Kalemi	2021 Tahmini (TL)	2021 Gerçekleşen (TL)
Personel Giderleri	780.000	635.229
SGK Devlet Primi Giderleri	112.000	98.832
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.700.000	1.400.000
Cari Transferler	779.000	55.000
Sermaye Giderleri	-	-
Sermaye Transferleri	-	-
Toplam	3.371.000	2.231.823

Kaynak: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2021

² Trabzonlu gençlerin Türkiye çapındaki spor şampiyonalarına katılımı sağlanmıştır.

Gerçekleşen bütçe toplamı, tahmini bütçenin yaklaşık %66,2'sine tekabül etmektedir. Özellikle cari transferlerde ciddi bir düşüş göze çarpmaktadır. Bu durum, pandemi etkisiyle organizasyon ve destek faaliyetlerinde kısıtlamaya gidildiğini ya da merkezi desteklerin azaldığını göstermektedir. Personel ve SGK giderleri ise tahmin edilen seviyeye yakın düzeyde gerçekleşmiştir. 2021 yılı içinde Gençlik ve Spor Dairesi Başkanlığı tarafından aşağıdaki önemli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Masa Tenisi, Satranç ve Bisiklet Turnuvaları: Federasyonların il temsilcilikleriyle iş birliği içinde düzenlenmiştir. İlçe Belediyeleri ile Ortak Hizmet Projeleri: 18 ilçede toplam 102 adet basketbol potası ve voleybol turnuvası alanı kurulmuştur. 41. Uluslararası Trabzon Yarı Maratonu: 1.652 sporcu katılmış, 68 sporcuya ödül verilmiş, koşuya 4 kıtadan katılım sağlanmıştır (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Bu faaliyetler, pandemi koşullarına rağmen belediyenin gençlik ve spor politikalarını asgari düzeyde sürdürdüğünü ve sosyal temasın dijitalleşen dünyada spor üzerinden yeniden inşa edilmeye çalışıldığını göstermektedir. 2021 yılı itibarıyla Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde: 46 personel (6 memur, 40 işçi) görev yapmaktadır. Başkanlık üç temel birim üzerinden faaliyet göstermektedir. Bunlar, Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü, Spor Hizmetleri Şube Müdürlüğü, Tesis Bakım ve Onarım Şube Müdürlüğü'dür. Bu yapısal organizasyon, hizmetlerin mekânsal planlama, saha uygulaması ve insan kaynağı koordinasyonu açısından sistematik bir biçimde yürütüldüğünü göstermektedir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2021). Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Dairesi Başkanlığı'nın 2021 yılı faaliyetleri, bütçe kısıtlarına ve salgın koşullarına rağmen etkinlik çeşitliliği ve katılım sayıları açısından kayda değer bir performans sergilemiştir. Özellikle federasyonlarla yapılan turnuvalar ve yarı maraton organizasyonu, şehrin ulusal ve uluslararası spor ağları içinde görünürlüğünü artırmış; ilçe belediyeleri ile yapılan iş birlikleri ise hizmetlerin mekânsal yaygınlık kazanmasına katkı sağlamıştır.

Bütçesel gerçekleşmenin düşük olmasına rağmen, etkinlik düzeyi korunmuştur. Bu durum, belediyenin kaynak verimliliğini önceliklendiren bir yönetim anlayışı benimsediğini göstermektedir. Kurumsal kapasitenin geliştirilmesi ve gençlerin karar alma süreçlerine daha fazla dâhil edilmesi, gelecekte hizmetlerin demokratikleşmesi açısından önem arz etmektedir.

2.5. 2020 Faaliyet Değerlendirmesi

Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2020 yılında pandemi koşullarına rağmen sportif etkinlikleri sürdürmeye ve kurumlar arası iş birliğini geliştirmeye devam etmiştir.

Tablo 5. 2020 Yılı Bütçe Gerçekleşmeleri

Harcama Kalemi	2020 Tahmini (TL)	2020 Gerçekleşen (TL)
Personel Giderleri	620.000	423.031
SGK Devlet Primi Giderleri	40.000	63.681
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	531.000	93.816
Cari Transferler	600.000	350.000
Sermaye Giderleri	-	-
Sermaye Transferleri	-	-
Toplam	1.851.000	930.894

Kaynak: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2021

Gerçekleşen bütçe, tahmini bütçenin yalnızca %50,3'üne tekabül etmektedir. Pandemi koşulları, özellikle mal ve hizmet alımı ile spor organizasyonlarına yönelik cari transferlerin azaltılmasına neden olmuştur. Öte yandan SGK devlet primi giderlerinin tahminin üzerinde gerçekleşmesi, istihdam yapısında beklenmedik gelişmelere işaret etmektedir 2020 yılı faaliyetleri, federasyon iş birlikleri ve çok aktörlü yönetim anlayışı çerçevesinde yürütülmüştür. Özellikle sosyal mesafeyi ve hijyen koşullarını gözeterek spor türleri tercih edilerek spor faaliyetlerinin devamlılığı sağlanmıştır. Federasyon temsilcilikleri ile yapılan turnuvalar ise, satranç, masa tenisi, tekvando ve paten sporları şeklindedir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Bu branşlar, bireysel katılıma dayalı ve temas riski düşük spor türleri olması bakımından pandemi sürecine uygunluk göstermiştir. Ortak Hizmet Projeleri ise, STK ve Meslek Odaları ile: Türkiye Satranç Federasyonu ve Muay Thai Federasyonu iş birliğinde turnuvalar düzenlenmiştir. Kamu Kurumları ile: Türkiye Dağcılık Federasyonu ile tırmanış ve yarışma organizasyonları gerçekleştirilmiştir. İlçe Belediyeleri ile: Akçaabat Belediyesi ile ortak bir sosyal spor projesi uygulanmıştır (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2020). Bu iş birlikleri, sporun yerelleşmesini sağlarken aynı zamanda kurumlar arası kaynak paylaşımını ve koordinasyonu güçlendirmiştir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi, amatör spor kulüplerinin faaliyetlerini sürdürebilmesi adına 2020 yılında da maddi ve malzeme yardımı sağlamıştır. Bu destekler, yerel spor altyapısının sürdürülebilirliği açısından hayati öneme sahiptir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Bireysel Başarı Ödülleri; Trabzon Yarı Maratonu Etkinliği kapsamında: 1.520 sporcu katılım sağlamış, 122 sporcuya dereceye göre ödül verilmiştir (Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2020). Bu uygulama, sporcuların motivasyonunu artırırken, Trabzon'un ulusal çapta tanıtımına da katkı sunmuştur. 2020 yılı, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yerel yönetim hizmetlerinin yeniden yapıldığı bir dönem olmuştur. Pandeminin etkilerine rağmen Trabzon Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Dairesi Başkanlığı, spor faaliyetlerini devam ettirebilmiş ve farklı kurumsal aktörlerle iş birliği içerisinde gençlere yönelik projeler üretmiştir. Bütçenin ancak yarısının kullanılabilmiş olması hem sınırlı faaliyet alanından hem de planlanan etkinliklerin iptal edilmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak elde edilen katılımcı verileri, organizasyonların hem bireysel hem de kurumsal düzeyde etkili yürütüldüğünü göstermektedir. Ödül mekanizmaları ve kulüp destekleri, sosyal belediyecilik anlayışının spor politikaları ile bütünleştirildiğinin göstergesidir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Yerel yönetimler, çağdaş kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda klasik altyapı hizmetlerinin ötesine geçerek; sosyal, kültürel ve sportif alanlarda da etkin politikalar geliştirme sorumluluğu taşımaktadır. Bu bağlamda belediyelerin spor faaliyetleri, sadece bireylerin fiziksel gelişimine katkı sunmakla kalmayıp, toplumsal birlikteliğin güçlendirilmesi, sosyal dışlanmanın azaltılması ve kent yaşamının niteliğinin artırılması açısından da stratejik bir alan olarak öne çıkmaktadır. Sporun fizyolojik, sosyolojik ve ekonomik yararları; yerel düzeyde teşvik edilmesinin gerekliliğini ortaya koyarken, belediyelerin bu alandaki sorumlulukları da daha görünür hale gelmiştir.

Türkiye'de özellikle 5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, belediyelere spor politikaları üretme, spor tesisleri kurma, gençleri destekleme ve sportif etkinlikleri organize etme gibi önemli yetkiler tanımıştır. Buna ek olarak, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın koordinasyonunda yürütülen çeşitli projelerle, yerel yönetimlerin bu alandaki faaliyetleri desteklenmiştir. Belediyeler bünyesinde kurulan Gençlik ve Spor Daire Başkanlıkları ise bu yetki ve görevleri uygulamada kurumsallaştırarak daha planlı ve sürdürülebilir hizmetlerin önünü açmıştır.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi örneğinde yapılan yıllık faaliyet analizleri, 2020–2024 dönemi boyunca belediyenin spor alanında artan bir kapasiteyle hizmet sunduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle;

- 2020 yılında, pandemi koşullarına rağmen federasyon iş birlikleri ve sosyal mesafeli bireysel spor dallarında faaliyetler sürdürülmüş; bütçede ciddi oranda tasarrufa gidilmiştir.

- 2021 yılı, toparlanma yılı olmuş; bütçe gerçekleştirmeleri yeniden artmış, organizasyon çeşitliliği ve katılımcı sayısı artış göstermiştir.
- 2022 ve 2023 yıllarında, spor faaliyetlerinin kapsamı genişlemiş, yaz-kış spor okulları ve uluslararası turnuvalarla Trabzon'un sportif kimliği pekiştirilmiştir.
- 2024 yılı itibarıyla, bütçede önemli artışlar görülmüş, personel kapasitesi genişletilmiş, federasyonlar ve ilçe belediyeleriyle iş birlikleri daha da derinleşmiştir.

Sporcu ödülleri, malzeme yardımları, tesis yapımları ve ortak hizmet projeleri, Trabzon Büyükşehir Belediyesi'nin gençlik ve spor politikalarının hem nicelik hem de nitelik olarak kurumsallaştığını göstermektedir. Kurulan turnuva mekanizmaları ve yıllık planlı organizasyonlar, belediyenin sadece hizmet sağlayıcı değil, aynı zamanda kentte spor kültürünü inşa eden yönlendirici bir aktör konumuna geldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle her yıl düzenlenen Trabzon Yarı Maratonu gibi yüksek katılımlı etkinlikler, hem kent markası oluşturma süreçlerine katkı sunmakta hem de gençlerin ve çocukların sporla tanışmasını teşvik etmektedir. Aynı şekilde amatör spor kulüplerine yapılan destekler, sporun tabana yayılmasını sağlamakta ve genç yeteneklerin profesyonel spora geçişini kolaylaştırmaktadır.

Ancak buna rağmen bazı yapısal sınırlılıklar ve iyileştirme ihtiyaçları da dikkat çekicidir. Özellikle kırsal alanlarda yaşayan gençlerin spora erişim olanaklarının artırılması, tesislerin bakım ve yenilenme gereklilikleri, kadın sporcuların temsiline ilişkin verilerin eksikliği ve erişilebilirlik gibi konular, bundan sonraki yerel spor politikalarının öncelikli alanları arasında değerlendirilmelidir.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi örneği, Türkiye'de belediyelerin spor alanında nasıl kurumsallaştığını ve hizmet üretim kapasitesini artırdığını somut biçimde göstermektedir. Bu başarı, yalnızca mali kaynaklarla değil, aynı zamanda planlı organizasyon yapısı, paydaşlarla kurulan güçlü iş birlikleri ve katılımcı hizmet anlayışıyla mümkün olmuştur. Gelecek dönemde bu başarıyı sürdürülebilir kılmak adına, spor politikalarının toplumsal cinsiyet eşitliği, kırsal erişim, teknolojiyle desteklenmiş spor altyapısı ve veri temelli stratejik planlama ile entegre edilmesi büyük önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, Ercan, Ünlü, Hakan ve Çelebi, Mehmet. (2011). Yerel yönetimlerin spora bakış açıları ile spor programlarının sürdürülebilirliğinin incelenmesi (Balçova Belediyesi örneği). I. Uluslararası Spor Ekonomisi ve Yönetimi Kongresi Bildiri Kitabı, İzmir.
- Babacan, Elif (2019). Belediyelerde Spor Faaliyetlerinin İşlevselliği: Güngören Belediyesi Örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Denetçi Sayıştay Dergisi, 7(21), 21–26.
- Dever, Abdullah. (2010). Spor sosyolojisi: Tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum (1. baskı). İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Doğanyığıt, Selçuk. (1996). Belediyelerin spora katkıları ve spor kulüplerine yardımları.
- Doğu, Gülay, Kesim, Uğur ve Sivrikaya, Özgür. (2002). Belediyelerin sporla ilgili işlevleri: Düzce Belediyesi örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 11(2), 89– 106.
- DPT. (2000). Beden eğitimi, spor ve İstanbul Olimpiyatları: Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara.
- Ekici, Hakan. (2012). Halkın sporla ilgili belediyelerden beklentileri: Gaziantep'te bir uygulama. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 53–77.
- Ertaş, Şener ve Petek, Hasan. (2017). Spor hukuku (3. baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Guttmann, Allen. (2004). From ritual to record: The nature of modern sports. Columbia University Press.

- Milliyet Gazetesi (2017). Bakan Eroğlu: Central Park'ın 3 katı büyüklüğünde olacak.
<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/bakan-eroglu-central-parkin-3-kati-buyuklugunde-olacak-2555953>
- Özdenk, Süleyman (Ed.). (2018). Spor bilimlerinde akademik araştırmalar. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Öztaş, Cemal ve Zengin, Elif. (2008). Yerel yönetimler ve kültür hizmetleri. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 0(54), 155–180.
- Seraslan, Zeynep. (1990). Spor pazarlaması (Doktora tezi, Marmara Üniversitesi).
- T.C. Resmî Gazete. (1983, 14 Aralık). 179 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. <https://www.resmigazete.gov.tr>
- T.C. Resmî Gazete. (1991, 14 Mart). 3703 sayılı Kanun ile Mahalli İdarelerin Spor Hizmetlerine Katılımına İlişkin Hükümler. <https://www.resmigazete.gov.tr>
- T.C. Resmî Gazete. (2004, 23 Temmuz). 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (Kanun No: 5216). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>
- T.C. Resmî Gazete. (2005, 13 Temmuz). 5393 sayılı Belediye Kanunu (Kanun No: 5393). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>
- Tamer, Kadir. (2000). Antrenman bilgisi. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- TC. Resmî Gazete (2023). 7405 Spor Kulüpleri Ve Spor Federasyonları Kanunu. <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/spor-kulupleri-ve-spor-federasyonlari-kanunu-7405/ge-madde-3>.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2021). 2020 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. <https://www.trabzon.bel.tr>
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2022). 2021 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2023). 2022 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. <https://www.trabzon.bel.tr>
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2024). 2023 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. <https://www.trabzon.bel.tr>
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi. (2024). 2024 Yılı Faaliyet Raporu. Trabzon: Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Yeşilay (2016). 2016 Dünya Uyuşturucu Raporu Açıklandı. <https://www.yesilay.org.tr/medya/haberler/2016-dunya-uyusturucu-raporu-aciklandi/#:~:text=6%20ki%C5%9Fiden%20sadece%201'i%20tedavi%20oluyor&text=Rapora%20g%C3%B6re%2C%2029%20milyon%20ki%C5%9Fi,ancak%201'i%20tedavi%20oluyor>.

